

Transparentní zdravotnictví ?

Příčiny korupce v českém zdravotnictví

www.transparency.cz

10.10. 2006

Matrice vztahů ve zdravotnictví a jejich korupční rozhraní

MATRICE VZTAHŮ VE ZDRAVOTNICTVÍ A JEJICH KORUPČNÍ ROZHRENÍ

	REGULÁTOR	PLÁTCE	POSKYTOVATEL	OBČAN	DODAVATEL
Definice	Ministerstvo, parlament, senát → jiné instituce, které vykonávají regulaci z pověření nebo nad ní dohlížejí, resp. vydávají vykladová a závazná stanoviska	Pojistovny, ústavy sociální péče	Nemocnice, lékaři, lékárníci	Spotřebitel	Farmaaceutické firmy, výrobci zdravotnické techniky atd.
REGULÁTOR	Časté střety zájmů a korupce.	Překračování pravomocí, nedodržování právního rámce, absence nezávislých rozhodnutí	Netransparentní vztahy kvůli častým střetům zájmů, zásahům regulátora (zákon o nezávislých nemocnicích), Dvojití metr (lékaři z nemocnic a ze soukromých ordinací). Neprůhledné veřejné zakázky.	Nedochází k přímému vztahu. Občan každé 4 roky zvolí modus, jak chce být regulován na státní nebo krajské úrovni. Veřejnost je informována úšlově a zmateně.	Stanovení úhrad léků a ZP z fondu veřejného ZP - neprůhlednost, nejasnější postupy a kritéria.
PLÁTCE	Rozhodování o formě a existenci plátce - zákonem, zejména se jedná o ovlivňování smluvních vztahů v neprospěch ekonomického a efektivního fungování plátce, výběrová řízení na lůžkovou péči, stanovení obsahu rámcových smluv, stanovení úhrad.	Neexistuje konkurenční prostředí.	Získání smlouvy (ovlivnění obsahu smlouvy).	Občan si může zvolit pojistovnu, nicméně navolí dle konkurenční nabídky, neboť ta je regulována. Nemá možnost vybrat si za stejnou cenu lepší službu. Nevstupuje přímo do vztahu, nýbrž zprostředkovává - regulovaně.	Proces schvalování léků či procedur revizními lékaři. Zavedení nových léčebných postupů (kódů). Zavedení a vyhodnocování regulačních opatření.
POSKYTOVATEL	Upravuje a stanovuje formy smluvních vztahů (jejich intenzitu a délku, stanovuje právní formu subjektu (nemocnice). Několik příkladů: určuje kvalifikační požadavky, licenční podmínky avýběrová řízení, rozhoduje o umístění zdravotní techniky.	Vztahy jsou omezené, neboť jsou ovlivňované zásahy MZ. Špatně nastavené financování, neboť nejsou nastavená transparentní pravidla - nejasný vztah kvality a ceny.	Směrování pacientů do jejich lékárny (procenta z obrátu). Špatně a neefektivně řízené nemocnice (governance). Běžné formy boje o udržení (zlepšení) pozice v rámci organizace.	Přímý kontakt spotřebitele s poskytovatelem. Kvůli současné regulaci v ČR dochází k tomu, že pacient platí přímo nad rámec svého pojištění nelegálně zdravotníkovi za lepší péči, upřednostnění v pořadí, zařazení na seznam atd.	Zainteresoání na preskripci léků hrazených ze ZP. Výběrová řízení na dodávatele investičních celků, centrálních dodávek léků a PZT.
OBČAN	Reguluje rozsah zdravotní péče a její dostupnost, omezuje práva pacientů.	Omezení rozhodovacích pravomocí pro občana a nedostatečný rozsah poskytovaných informací, netransparentní a nerovnoprávné vztahy.	Přímý vztah - vzhledem k nejistotě a informační asymetrii a nezdravé regulaci dochází k: uplácení u lékařích listin, přístupu k péči a zařazení do kartotéky, lepší péče a jistota. Soukromí poskytovatelé: „paragraf Fischerové“ - sponzorské dary.	Nezávislý sektor není schopen poskytnout relevantní protídůhru regulátorovi a ostatním skupinám. Nedostatek finančních prostředků pro činnost.	Nepřímě přes NNO.
DODAVATEL	Upravuje vstup dodavatele na trh a stanovuje podmínky jeho působení, zejména: regulace cen, licenčních podmínek, povolení léčiv, reklamy a veřejné zakázky v této oblasti.	Nedochází ke vztahům přímým.	Lobbying ve prospěch konkrétního produktu (provizie nejrizičší podoby). Proskripce (provizie nejrizičší podoby), uplácení formou placení účasti na konferencích nebo vzdělávacích kurzech.	Pacientské organizace jsou podporované přímo, přes nadace farmaceutických firem, jsou zneužívané ke krátkodobým cílům firem (hranice etiky NO).	Tržní prostředí.

Příčiny korupce ve zdravotnictví

- Informační nerovnováha a nekvalita
- Neprůhledné vztahy mezi participačními skupinami
- Neprůhlednost finančních toků
- Nejistota
- Neefektivní přerozdělování veřejných zdrojů
- Neúčinná kontrola

Několik příkladů – střety zájmů

- **Oblast pojištění** – kolize zájmů zástupců státu ve správních orgánech jednotlivých pojišťoven
- **Rozhodování ministerstva** – podjatost, kumulace funkcí
- **Výběrová řízení na poskytování zdravotní péče** – podjatost a nezávaznost výsledků
- **Akreditace zdravotních zařízení** – formální, nikoli kvalitativní rozhodování o udělení
- **Výběrová řízení na vedoucí funkce** – bez možnosti přezkumu, nevhodní jedinci jsou jmenováni

Několik příkladů – střety zájmů

- **Oblast léčiv** – netransparentní proces kategorizace
- **Komise ministerstva zdravotnictví** – nízká úroveň vydávaných pokynů, absence ustanovení o podjatosti

Několik příkladů – ekonomika

- Celkový způsob financování zdrav. je netransparentní
- **Hlavní problémy neprůhlednosti v těchto oblastech:**
 - cenotvorba
 - alokace investic
 - smluvní vztahy mezi pojišťovnami a zd.zařízeními
 - soutěž mezi poskytovateli
 - přístup ke zdravotní péči
 - výběr klíčového personálu
 - vyhodnocování efektivity poskytovatelů péče
 - správa korporací (plátců i poskytovatelů péče)
 - soutěž mezi zdravotními pojišťovnami

Několik příkladů – kontrola

- Kontrolní činnost je neefektivní neboť nespěje k nápravě nedostatků
- Druhy kontrol:
 - personálně – politické (výsledek je znám dopředu)
 - zastírací (kontrolujeme – neinformujeme)
 - marné – o výsledek se nikdo nezajímá
 - rutinní – o smyslu nikdo nepřemýšlí
 - užitečné – nemnoho

Přičemž platí pravidlo, že špatná kontrola není žádnou kontrolou, nicméně stojí peníze. Zbytečně!

Případová studie

- Příběh opravdového člověka naší doby

Budoucí aktivity

- Odhad ztrát způsobených netransparentnostmi ve zdravotnictví
- Doporučení pro zlepšení stavu – průhlednost a srozumitelnost postupů
- Interaktivní webový nástroj – Kam tečou peníze v zdravotnictví?

Projekt podpořili

Děkujeme za pozornost!